

ACC. N:R M. 15659 : 1-7.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Nilsson, Kalsvik*
Härad: *Kinnared* Berättare: " " "
Socken: *Kalsvik* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1961* Född år *1897* i *Kalsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jordhus. s. 1-7.

Lu F 116.

26/8-61.

Innom Kalosvik finnes flera så kallade
 jordhus eller jordhyttor vars väggar varit
 av jord och sten. Taket har först varit
 av runda åsar (Tajell) vilande på en större
 stock (byggåsen) Deneders ta åsarna.
 Eller de nedersta ändarna av åsarna
 vilade direkt på väggens sidor.

Över åsarna var i regel näver och över
 nävern ett lager med torv.

Jag skall omtala några. Dönjanets
 jordhydda. Strax bakom Skogslyckan
 en et skift till den gård jag äger låg
 denna backstuga eller som det står
 i församlingsboken, jordhydda även
 kallad Spetsas.

Resten av denna finnes kvar i vedboden
 i Skogslyckan. (Skogslyckan numera
 lågenhet) Den bestod av ett litet

Luf 116
 Svaret gäller
 backstugor
 etc.

fyrkantigt rum utgrävt i backslutningen
med väggar upplagda av sten med fylning
mellan stenarna av jord, och i väggen
utifrån backens slutning en dörr och
ett litet fönster i rummets ena hörn
var av flata stenar uppmurad en spis.
Här bodde bygge spelmannen Johannes
Spets.

Denne Spets var mycket fattig och hans
barn gick omkring och tigde.

År 1850 hade han en liten flicka Lovisa
som dog. Hennes var så fattigt att medel
ij fans att bekosta en liten kista till
hennes stoft varför fadern bad socknen
därom.

På sockenstämma hålles den 1 Dec 1850
keter det 4 § Till likkista åt avlidna
flickan Lovisa Spets utlämnas ett par

av de i materialboden befintliga såsare
bräder. Men arbetskostnaden må av henn-
nes föräldrar betalas.

Johannes Spets var född den 9 feb 1815
och död den 12 juni 1877 hans hustru någoll
Yngre enligt församlingsboken hade de
en dotter som var blind.

Nästa jordhyda öster om Ställeberg vid grän-
sen till Jät finnes en liten åker lycka
i kanten av denna och i jämhöjd med
vägen finnes resterna efter en jord och
stenbyggnad som kallas Lonsalyckan.
Här skall enligt sägen i mitten av 1800
talet hatt två män vilka kallades
Lonsarna. Härifrån de kommit eller
vilka de varit har ej gått att utforska
De skola enligt sägen ha varit händiga
i träslöjd och svarvrig av träpat

Vid järndammen finnes även råster
av en annan och står i församlingsboken
skrivet för Balsviks backstuga ruinen
synes ännu. Där bodde i mitten av 1800
talet Petter Karlsson och hans hustru
Carin Om den står det i Kyrkboken
Presis Utfattiga.

Vid en av åsnens vikar benämnd gubbar-
ron låg en kaja av jord vad den hade för
namn går ej att utforska Stugan låg på
udden av den lilla sjövikens på Län-
mansgårdens ågor. Någon gång på 1800
talets första hälft skall enligt sägen
här bott två gubbar av vilket viken fått
fått sitt namn.

En dag lär gubbarna varit ute på sjön
och fiskat var under den ene fäll i sjön
och drunknade. Den andre blev då ensam

i Stegan.

Någon tid därefter hade han en dröm
vari den drucknade kom till honom
och sade.

De har ju dragit upp båten på min rygga
När han så om morgonen gick ner till
båten visade det sig att drömmen var
sån. Den drucknade låg under båten.
Senare skall där ha bott en änka med
små barn antagligen på 1850 eller 1860
talet.

En gammal sägen i bygden förtäljer
nämligen att en bondmora i Länsmans-
gården vid namn Sigrid Johannisdotter
skall en söndag ej haft någon ro utan
hennes tankar gingo ständigt till
änkan borta i gabbaren.
Hon sade då till de sina. De kanske

ej har någon mat därute; hon packade
då en korg med matvaror och begav
sig dit ut. Allt hon blev mycket välkom-
men säger sig själv då det befanns
att ett av barnen var döds sjuk och
modern ej kunnat lämna det för att
skaffa mat varför någon mat varken
fanns eller funnits i stagan på
flera dagar. Sigrid Johannisdotter
var född, den 6 mars 1827.

Dessa gamla jordhus voro nästan alltid
byggda på byns utmarker ett gott stycke
från byn, utgrävda i en backslutning.
 Vilka som byggde dem voro de själva som
skulle bebo dem, Man fläste och deras
barn. Fönstret brukade vara vid sidan
om dörren. Öfver en änkell bräd dörr
vars gångjärn voro inslagna i en stolpe

Emellan stenarna inne i kammret var
fogat med lera någon målning eller
kalkning förekom ej.

De människor som där bodde voro mycket
fälliga och som ej kunde skaffa sig något
bättre somliga hade kommit på obestånd
ej skött sig och blivitt bortjagade från
någon större gård, eller ej kunnat
klara sig på den egna gårdes eller torpet